

مقایسه عملکرد مدیریت دبیرستان های دخترانه دولتی و غیر دولتی شهر تهران

دکتر غلامعلی سرمد*

چکیده

هدف تحقیق حاضر، مقایسه عملکرد مدیران دبیرستان های دخترانه دولتی و غیردولتی شهر تهران بود. برای این منظور از بین مناطق آموزش و پرورش شهر تهران دو منطقه ۸ و ۱۳ انتخاب شدند تا به روش پیمایشی از والدین دانش آموزان نظر سنجی به عمل آید. این نظرسنجی به کمک پرسشنامه محقق ساخته ۲۲ سؤالی با گزینه های کاملاً موافق، موافق، تاحدودی موافق، مخالف، کاملاً مخالف انجام شد. اعضای جامعه آماری ۱۱۰۰ نفر بودند که براساس جدول مورگان ۲۸۵ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. با این حال، به دلیل پیش بینی افت پرسشنامه ها تعداد ۳۲۰ نسخه در بین نمونه ها توزیع شد که اطلاعات ۳۰۵ نسخه آن قابل استخراج بود. پس از محاسبات آماری و استفاده از t همبسته، مشخص شد که تفاوت ترغیب دانش آموزان به فعالیت و رقابت علمی، استفاده مدارس از ابزار و تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی، روابط انسانی حاکم برمدارس، و کیفیت مدیریت مدارس در دو گروه مدرسه معنی دار بوده، شرایط دبیرستان های غیردولتی دخترانه مطلوب تر است. اما از لحاظ نظارت بر مدرسه و دانش آموزان، سلامت محیط مدارس، و ویژگی های کلی مدیران بین دو گروه مدرسه تفاوت معنی دار وجود ندارد. **واژه های کلیدی:** مدارس غیردولتی، مدارس دولتی، نظارت، تجهیزات و امکانات آموزشی، روابط انسانی، مدیریت کیفی.

مقدمه

آموزش و پرورش به معنی عام کلمه همزاد بشر است. اگرچه مفهوم رسمی و خاص آن به ایجاد نخستین مرکز آموزشی توسط انسان در کره خاکی باز می گردد، هرچند معلوم نیست این مرکز در چه زمانی، توسط چه شخص یا اشخاصی، و در کجا ایجاد شده است. با این تعبیر، می توان آموزگار نخست انسان، و نیز آموزگار همیشگی او را خداوند متعال دانست، چراکه به استناد قرآن کریم یکی از صفات ذات اقدس باری تعالی، آموزگار است: «اوست خدایی که بشر را علم نوشتن آموخت. و به آدم آنچه را نمی دانست، با الهام خود تعلیم داد» (سوره علق، آیات ۳ و ۴).

به همین تعبیر می توان پیامبران الهی را بعد از خداوند، معلمان و مربیان انسان برشمرد. کما این که پیامبر عظیم الشان اسلام (ص) می فرمایند:

«خداوند مرا ... آموزگار... فرستاده است» (نهج الفصاحه) ... یا خداوند مرا ادب آموخت و نیک آموخت^۱ (همان جا).

از سوی دیگر، به معصومان و اولیاء... نیز یا صفت معلم داده شده، یا شخصاً خود را معلم خوانده اند، یا مقام معلم را تا آنجا بالا برده اند که حضرت علی (ع) خود را بنده کسی می دانند که به ایشان یک کلمه بیاموزد. و نیز می فرمایند:

«خداوند متعال... شما را در نادانی و کوری و گمراهی وانگذاشته است^۲» (نهج البلاغه، ص ۲۰۷).

اما آنچه در زبان شفاهی و مکتوب به نام آموزش و پرورش می شناسیم، عبارت از جریانی است که طی آن نسل بزرگ تر به مدد نسل جوان تر می شتابد، تا او را برای قبول مسئولیت در آینده آماده سازد. این جریان همان است که به گفته افلاطون به کودکان فضیلت می آموزد (شفیلد (بی تا)، ترجمه ۱۳۷۵، ص ۴۸)، جان میلتن آن را برای شایسته سازی انسان در جهت «عمل عادلانه و ماهرانه و شرافتمندانه در همه جا» ضروری می داند (همان، ص ۴۹)، ابن سینا «رشد بدنی و ذهنی و اخلاقی و آماده شدن برای زندگی در جامعه با انتخاب پیشه یا فعالیت متناسب با استعداد هرکس» را اهداف آموزش و پرورش برمی شمرد (اندیشمندان تعلیم و تربیت (۱۹۹۴)، ترجمه ۱۳۷۹، ص ۶۷)، و در منابع اسلامی تعلیم و تعلم معادل عبادت تعریف می شود.

بنابراین، می توان گفت که آموزش و پرورش فعلیتی است مداوم و جامع و برای همه که در جهت رشد و تکامل انسان، غنای فرهنگ، و تعالی جامعه سیر می کند. لذا اگر قرار است تحولی در جامعه اتفاق بیفتد، لازم است این تحول از آموزش و پرورش آغاز شود (فیوضات، ۱۳۷۶، ص ۱۷).

۱ و ۲- مضامین این دو نکته هم بر معلم بودن خداوند دلالت دارد، هم بر معلم بودن حضرت پیامبر (ص) و حضرت علی (ع)، چراکه در پرتو تعلیمات این دو معصوم و سایر اولیاء... (ع) است که بشر رستگار می شود.

همچنین، به تعبیر علاقه بند (۱۳۷۴، ص ۶۶) جریان آموزش و پرورش نوعی سرمایه گذاری فردی و اجتماعی است تا افراد از طریق آن به سطوح مهارتی و شایستگی فنی بالاتری برسند، مشاغل و پایگاه اجتماعی بالاتری کسب کنند، و مآلاً تولید کالاها و خدمات جامعه در جهت تعالی و تکامل تدریجی سیر کند و جامعه را به بهزیستی سوق دهد. به یک تعبیر دیگر، آموزش و پرورش به وجود آورنده مبانی تفکر است و بیشتر کوشش های نظام آن باید مصروف پرورش انسان های متفکر و مبتکر گردد. ضمن این که شایسته است داشتن روحیه قدرشناسی از اندیشه ها و افکار قدیم و جدید و توان تحمل این اندیشه ها نیز به نسل جوان آموزش داده شود، چراکه مهم ترین نظام اجتماعی هر کشور، نظام آموزشی آن متشکل از معلمان، مدیران و کارکنان اداری است؛ تا جایی که می توان عظمت حال و آینده کشورها را در گرو فعالیت های آموزشی و پرورشی آنان دانست.

همچنین، آموزش و پرورش تنها وسیله دسترسی افراد به فنون و علوم و نیل به پیشرفت است. از این رو، دستیابی به یک نظام آموزشی همه گیر و روبه توسعه از هدف های اساسی هر جامعه است. در نتیجه، جوامع امروزی سهمی روبه افزایش برای سرمایه گذاری در این باره قایل می شوند و بودجه آن با سرعتی بی سابقه، به ویژه در کشورهای در حال توسعه و جهان سوم، افزایش می یابد.

در عین حال، افزایش جمعیت دانش آموزی و تقاضای مداوم مردم برای آموزش و پرورش بیشتر و با کیفیت تر مشکلات چندی را از نظر تأمین امکانات و تجهیزات و بودجه و مربی و فضای آموزشی و مانند آن به وجود می آورد؛ به نحوی که اغلب دولت ها به تنهایی نمی توانند در تحقق آن موفق باشند؛ در نتیجه، بخش خصوصی یا به صورت داوطلبانه یا به شیوه تکلیفی قسمتی از این مسئولیت ها را بر عهده می گیرد تا وزارتخانه یا سازمان آموزش و پرورش بتواند با بودجه و امکانات محدود و معدود خود به فعالیت های زیربنایی بپردازد. بی تردید در مورد ایجاد مدارس غیردولتی مانند هر پدیده اجتماعی دیگری دیدگاه های متفاوت وجود دارد. چنان که عده ای به آن برچسب نخبه پروری یا نخبه گرایی مادی می زنند.

در پژوهش‌هایی همچون کارهای گیورگیو برونلو^۱ و لورنزو روکو^۲ (۲۰۰۹)*، ویلیام استیوارت^۳ (۲۰۰۹)، دیوبلتون^۴ (۲۰۰۹)، پیتر اپل بوم^۵ (۲۰۰۹)، به ترتیب این نکته در مورد انگلیس و ایالات متحده آمریکا عنوان شده، کما این که دان کلاسان^۶ (۲۰۰۸) و پاتریک جی مک ایوان^۷ (۲۰۰۰) در شیلی نیز به همین نکته اشاره می‌کند. البته مک ایوان این نکته را به وجود معلمان بهتر در مدارس خصوصی نسبت می‌دهد که چون به معلم بهتر حقوق بیشتری باید پرداخت، بازم غیرمستقیم همان نخبه پروری مطرح می‌شود.

طبق این دیدگاه، چنین تصور می‌شود که مدارس غیردولتی برای گروه‌ها یا قشرهای مرفه جامعه قابل استفاده است؛ تا جایی که برای مثال طبق بررسی اپل بوم اورتودکس‌های نیویورک فرزندانشان را به مدارس غیردولتی نمی‌فرستند، زیرا "شهریه‌های این مدارس را کمر شکن" می‌دانند (اپل بوم، ۲۰۰۹). معنی مخالف این سخن آن است که مدارس غیر دولتی به احتمال زیاد در خدمت ثروتمندان جامعه است، خواه ناخواه پولدارها از تحصیلات بهتر و بیشتری برخوردار می‌شوند، و در نتیجه می‌توانند در آینده مشاغلی بهتر و با درآمد زیادتر داشته باشند. از سوی دیگر، عده‌ای بر این عقیده اند که چون دولت‌ها توان مادی و نیروی انسانی لازم را ندارند تا کلیه افراد واجب‌التعلیم و علاقه‌مند به ادامه تحصیل را زیر پوشش قرار دهند، مدارس غیردولتی را باید عوامل گسترش عدالت آموزشی نامید. نتایج بررسی‌های دیوبلتون (۲۰۰۹)، کلمن^۸ و همکاران (۱۹۸۲) و گیدنز^۹ (بی تا)، ترجمه، ۱۳۷۳) مؤید این عقیده است. طبعاً، در کشور ما نیز این دودیدگاه با فراز و فرودهایی مطرح بوده و هست. در واقع، مدارس خصوصی قبل از سال ۱۳۵۷ هجری شمسی با عنوان مدارس ملی^{۱۰} مشغول به فعالیت بودند که پس از پیروزی انقلاب اسلامی دولتی شدند، اما بعد از چندسال و در پی رشد

1-Giorgio Brunello
2-Lorenzo Rocco
3-William Stewart
4-Dave Belton
5-Perer Applebome

6- Don Closson
7-Patrick J.MC Ewan
8-Colman et al
9-Guiddens

* در اشاره به مآخذی که از شبکه گرفته شده، امکان مشخص کردن صفحه وجود ندارد.

۱۰- مناسب‌ترین عنوان برای این مدارس "خصوصی" است که در هیچیک از دو مقطع زمانی از آن استفاده نشده است.

جمعیت و بروز مشکلات اقتصادی و اجتماعی، و نیز با توجه به سیاست خصوصی سازی و جلب مشارکت های مردمی، مدارس غیر دولتی در جامعه تأسیس شدند؛ هرچند سیاست دولت بر آن بود تا علاوه بر بعضی تغییرات ساختاری، عنوان این مدارس را به غیردولتی غیرانتفاعی تغییر دهد.

در عین حال، دیدگاه های متفاوت نسبت به این مدارس و مخصوصاً مدیریت آن ها همچنان وجود داشته و دارد؛ تا حدی که می توان چهار رویکرد کلی زیر را برای این مسأله برشمرد:

۱- گروهی بر این عقیده اند که خانواده ها به منظور تأمین آموزش بهتر برای فرزندان خود این مدارس را انتخاب می کنند. به نظر این عده، کسانی که موقعیت طبقاتی برتری دارند، در کسب فرصت های آموزشی بهتر برای فرزندانشان تلاش می کنند. یکی از نتایج بررسی های رفعت جاه (۱۳۷۶) و حاضری (۱۳۷۳) بر این نکته دلالت دارد.

۲- رویکرد بعدی را می توان در مقوله فرهنگی و پرورشی جستجو کرد. عده ای معتقدند که ارزش ها و هنجارهای مدارس دولتی یا به حد کافی نظر والدین را تأمین نمی کند، یا اساساً با ارزش ها و هنجارهای تعدادی از خانواده ها همساز نیست. به همین دلیل، والدین در جستجوی ارزش ها و هنجارهایی برمی آیند که با دیدگاه های حال و آینده آن ها و فرزندانشان تناسب بیشتری داشته باشد. به این تعبیر، «خاستگاه اجتماعی^۱ یکی از عوامل تعیین کننده تقاضای مردم برای آموزش و پرورش غیردولتی است» (ساروخانی، ۱۳۷۸، ص ۱۷۲). از ۸ پیشینه داخلی مورد بررسی در ۶ مورد این نکته مطرح شده است.

۳. گروه سوم را کسانی تشکیل می دهند که همچون رفیع پور (۱۳۷۷، صفحات ۲۱۰ تا ۲۲۰) معتقدند فشار هنجاری یا چشم و هم چشمی از جمله عوامل انتخاب مدارس غیردولتی محسوب می شود.

به نظر رفیع پور جوامعی که مردم آن خصلت های شخصی خود را حفظ کرده باشند و هنجارها در آنجا عام و فراگیر باشد، فشار هنجاری در آن دیده می شود و باعث کنش های خاصی از افراد می گردد که از بلند کردن ناخن و موی سر تا انتخاب لباس و منزل و مدرسه و مانند آن را شامل می شود - به نظر می رسد این دیدگاه نیز مانند سایر دیدگاه ها در جاهای دیگر جهان مطرح باشد، زیرا مثلاً کریستوفر جنکز می نویسد: «یا والدین به دلایل شخصی

مدارس خصوصی را انتخاب می کنند، یا قرار گرفتن محیط های مسکونی آنان در محله های خاص و مجاورت با همسایه های خاص والدین را مجبور می کند تا این انتخاب ها را انجام دهند» (باز آفرینی فرهنگی، ۱۹۹۳، ص ۵۷).

۴. جو حاکم بر مدارس، یا سیاست های مدیریتی آن ها یکی از عوامل احتمالی تفاوت مدارس دولتی و غیردولتی است که هرچند برای تأیید یا رد آن پژوهشی به دست نیامد، اما هدف عمده تحقیق حاضر کند و کاو درباره همین موضوع است.

روش بررسی

این پژوهش به روش نظرسنجی انجام شد، زیرا برای به دست آوردن علل و عوامل تفاوت مدیریت در گروه مدرسه مورد مطالعه نظریات والدینی را جویا شدیم که سابقه اعزام فرزندان شان را به هر دو نوع مدرسه داشتند. به این ترتیب، می توان روش پژوهش حاضر را علی- پس رویدادی دانست، زیرا ماه ها یا سال ها پیش از انجام این پژوهش مدارس دولتی و غیردولتی به روش های مختلف اداره می شده اند و آرای والدین به این روش های انجام شده مربوط می شود. بنابراین استدلال، برای بررسی حاضر ۷ فرضیه- به شرحی که خواهد آمد- در نظر گرفته شد.

جامعه آماری، نمونه ها و روش نمونه گیری

براساس آمارهای موجود در مناطق ۸ و ۱۳ آموزش و پرورش تهران، در سال تحصیلی ۸۸-۱۳۸۷، ۱۱۰۰ دانش آموز دختر به دبیرستان های غیردولتی این دو منطقه می رفتند. از این رو، جامعه آماری را والدین همین دانش آموزان، یعنی ۱۱۰۰ زن و مرد تشکیل می دادند* که براساس جدول مورگان حجم نمونه ۲۸۵ نفر می بود.

* چون از دانش آموزان خواسته شده بود پرسشنامه ها را یکی از والدین آن ها تکمیل کنند، جامعه آماری، ۱۱۰۰ نفر در نظر گرفته شد.

از سوی دیگر، با استفاده از نسبت جامعه آماری به نمونه ها، می بایست در مناطق ۸ و ۱۳ به ترتیب ۱۴۵ و ۸۳ نفر به صورت نمونه گیری تصادفی انتخاب شوند، اما برای پیشگیری از افت احتمالی ابزار پژوهش، و نیز به دلیل این که ممکن بود دانش آموزان در معرفی والدین شان به عنوان کسانی که فرزندان شان به هر دو نوع دبیرستان دولتی و غیردولتی رفته اند، دچار اشتباه شده باشند، ۱۱۳ پرسشنامه اضافی برابر ۵۰ درصد پرسشنامه های اولیه (به ترتیب ۷۲ مورد در منطقه ۸ و ۴۱ مورد در منطقه ۱۳) توزیع شد و در نهایت اطلاعات ۳۰۵ پرسشنامه بی نقص تشخیص داده شد و مبنای تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفت.

ابزار پژوهش

با توجه به این که پرسشنامه استاندارد شده در دسترس نبود، نسبت به تنظیم پرسشنامه محقق ساخته اقدام شد. برای این منظور ابتدا ۴۵ برگه در اختیار والدین دانش آموزان دختر مدارس متوسطه منطقه ۴ آموزش و پرورش تهران که بیشترین شباهت را به مناطق ۸ و ۱۳ دارد، قرار گرفت که در آن با یک سؤال باز از آن ها خواسته شده بود اقدامات و رفتارهای برجسته مدیران مدارس دولتی و غیردولتی را به تفکیک بنویسند.

به این ترتیب، از ۳۲ پرسشنامه که بی نقص دریافت شد، ۲۲ گویه استخراج گردید. بر اساس آن پرسشنامه ای پنج گزینه ای تنظیم گردید و در اختیار ۳۰ خانوار قرار گرفت، پس از دریافت آلفای کرانباخ آن محاسبه شد، و ضریب پایایی ۰/۹۰ به دست آمد.

یافته های پژوهش

برای این پژوهش می توان ۲۲ جدول توزیع فراوانی تدوین کرد که در ستون های متعدد آن ها مدیریت مدارس دولتی و غیردولتی درخصوص هرگویه برحسب عدد و درصد، قابل مقایسه باشد؛ اما برای اجتناب از طولانی شدن مقاله، انحصاراً یک جدول به عنوان نمونه ارائه می شود.

جدول ۱. توزیع فراوانی آرای پاسخگویان در مورد ترغیب دانش آموزان به رقابت علمی

گزینه ها	توزیع		مدارس دولتی		مدارس غیردولتی	
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
کاملاً موافق	۸	۷/۴۰	۹۲	۶۷/۷۰	۶۶	۳۳/۵
موافق	۵۳	۴۹/۰۷	۲۷	۴۰/۷۴	۱۳/۷	۶/۰۹
تاحدودی موافق	۴۴	۴۰/۷۴	۱۲	۲/۷۷	-	-
مخالف	۳	۲/۷۷	-	-	-	-
کاملاً مخالف	-	-	-	-	-	-

همچنین، برای آن که تصویر گویاتری از اطلاعات جدول شماره فوق ارائه شود، اطلاعات مورد نظر برحسب توزیع آن ها براساس ۵ سوال پرسشنامه به شرح جدول شماره ۲ است.

جدول ۲. توزیع فراوانی هریک از ابعاد سازنده شاخص ترغیب دانش آموزان به رقابت علمی

گویه ها	توزیع		مدارس دولتی				مدارس غیردولتی			
	کاملاً موافق	موافق	کاملاً موافق	مخالف	کاملاً موافق	مخالف	کاملاً موافق	مخالف	کاملاً موافق	مخالف
دانش آموزان به مطالعه منابع غیردرسی ترغیب می شوند	تعداد ۱۳۳	۴۵	۱۸	۱	۶۷	۱۴	۱۷	۱۰	-	-
از کلاس های فوق برنامه برای ایجاد رقابت علمی بین دانش آموزان استفاده می شود	تعداد ۱۶۲	۲۲	۱۳	-	۴۸	۳۹	۲۱	-	-	-
به تحقیق علمی توجه می شود	تعداد ۱۵۸	۳۷	۲	-	۴۵	۵۵	۸	-	-	-
به پژوهش در زمینه های مختلف از جمله معارف دینی اهمیت زیادیتری می دهند	تعداد ۱۷۲	۲۱	۴	-	۴۳	۶۱	۴	-	-	-
از تشویق بیش از تنبیه استفاده می شود	تعداد ۱۳۶	۴۴	۱۱	۶	۳	۲۹	۶۵	۱۱	-	-
	درصد ۶۷/۵۱	۲۲/۸۴	۹/۱۳	۰/۵	۶۲/۰۳	۱۲/۰۳	۱۴/۸۱	۹/۲۵	-	-
	درصد ۸۲/۲۳	۱۱/۱۶	۶/۵۹	-	۴۴/۴۴	۳۶/۱۱	۱۹/۴۴	-	-	-
	درصد ۸۰/۲۰	۱۸/۷۸	۱۰/۱۵	-	۴۱/۶۶	۵۰/۹۲	۷/۴۰	-	-	-
	درصد ۸۷/۳۰	۱۰/۶۵	۲/۰۳	-	۳۹/۸۱	۵۶/۴۸	۳/۷۰	-	-	-
	درصد ۶۹/۰۳	۲۲/۳۳	۵/۵۸	۳/۰۴	۲/۷۷	۲۶/۸۵	۶۰/۱۸	۱۰/۱۸	-	-

به طوری که جدول شماره ۲ نشان می دهد، دقیقاً در چهار شاخص ترغیب دانش آموزان به مطالعه، که روایی آن ها به تبع روایی کل پرسشنامه تأیید شده، گزینه های حاکی از رضایت زیادتر والدین از مدیریت دبیرستان های غیردولتی دخترانه درصدهای زیادتری نشان می دهد و گاه تفاوت ها، نظیر آنچه در مورد کلاس های فوق برنامه صدق می کند، شدیداً به نفع مدارس غیردولتی است. برعکس، در سؤال مرتبط با اهمیت دادن مدارس به پژوهش های معارفی، مدارس دولتی شرایطی مشابه مدارس غیردولتی دارند؛ زیرا تفاوت دو گروه پاسخ در مورد مجموع گزینه های کاملاً موافق و موافق فقط ۰/۶۶ است.

فرضیه شماره ۲: بین استفاده دبیرستان های دولتی و غیردولتی از ابزار و تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی تفاوت وجود دارد.

جدول ۴. نقش استفاده مدارس از ابزار و تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی

نوع دبیرستان	تعداد پاسخگویان	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین خطای استاندارد
دولتی	۱۰۸	۱۵/۰۱۸	۶/۷۳	۰/۶۴
غیردولتی	۱۹۷	۱۷/۳۱۴	۶/۰۰۷	۰/۴۲

آزمون T-Test برای برابری میانگین ها					آزمون لون برای برابری واریانس ها			تجهیزات آموزشی	با فرض برابری واریانس ها
با اختلاف ۹۵٪ سطح اطمینان	اختلاف انحراف استاندارد	اختلاف میانگین	سطح معنی داری	درجه آزادی	آزمون t	سطح معناداری	آزمون f		
پایین	۰/۷۵	-۲/۲۹۶	۰/۰۰۲	۳۰۳	۰/۹۵۶	۰/۰۲۹	۴/۸۴۳	تجهیزات آموزشی	با فرض برابری واریانس ها
بالا	-۳/۷۷	-۲/۲۹۶	۰/۰۰۳	۱۹۹/۹۱	-۳/۰۵۷			عدم برابری واریانس ها	با فرض عدم برابری واریانس ها

نظر به این که t محاسبه شده برابر ۳/۰۵۷ از مقدار بحرانی آلفای ۰/۰۵ بزرگ تر است، فرض صفر رد می شود و با ۹۵ درصد اطمینان نتیجه می گیریم که بین استفاده مدارس دولتی و غیردولتی از ابزار و تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی تفاوت وجود دارد؛ ضمن این که مقایسه میانگین ها نیز به ترتیب در مورد مدارس غیردولتی و دولتی ۱۷/۳۱۴ و ۱۵/۰۱۸ است که بر استفاده بهتر و بیشتر دبیرستان های غیردولتی از تجهیزات مذکور دلالت دارد.

فرضیه شماره ۳: بین مدیریت کیفی دبیرستان های دولتی و غیردولتی تفاوت وجود دارد.

جدول ۵. مدیریت کیفی دبیرستان های دولتی و غیردولتی

نوع دبیرستان	تعداد پاسخگویان	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین خطای استاندارد
دولتی	۱۰۸	۳/۱۱۵	۱/۴۹	۰/۱۴
غیردولتی	۱۹۷	۳/۹۴۲	۲/۰۲	۰/۱۴

آزمون T.Test برای برابری میانگین ها					آزمون لون برای برابری واریانس ها			کیفیت مدیریت مدارس ها	با فرض برابری واریانس ها
با اختلاف ۹۵٪ سطح اطمینان	اختلاف انحراف استاندارد	اختلاف میانگین	سطح معنی داری	درجه آزادی	آزمون t	سطح معناداری	آزمون f		
پایین	۰/۲۲	-۰/۸۳	۰	۳۰۳	-۴/۱۱	۰/۰۲۹	۴/۷۸	با فرض برابری واریانس ها	
بالا	-۱/۲۷۵	-۰/۸۳	۰	۲۷۷/۴۶	۳/۷۷			با فرض عدم برابری واریانس ها	

از آنجا که t محاسبه شده برابر ۳/۷۷ از مقدار بحرانی آلفای ۰/۰۰ بزرگ تر است و همچنین میانگین مدارس دولتی و غیردولتی از مدارس دولتی بزرگ تر می باشد، فرض صفر رد می شود و با ۹۵ درصد اطمینان می توان گفت که کیفیت اداره دبیرستان های غیردولتی از دبیرستان های دولتی بهتر است.

فرضیه شماره ۵: بین سلامت محیط دبیرستان های دولتی و غیردولتی تفاوت وجود دارد.

جدول ۷. سلامت محیط دو گروه مدرسه

نوع دبیرستان	تعداد پاسخگویان	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین خطای استاندارد
دولتی	۱۰۸	۳/۳۸۲	۱/۵۹	۰/۱۵۳
غیردولتی	۱۹۷	۳/۶۱۲	۱/۸۴	۰/۱۳

آزمون لون برای برابری واریانس ها		آزمون T-Test برای برابری میانگین ها					
آزمون f	سطح معناداری	آزمون t	درجه آزادی	سطح معنی داری	اختلاف میانگین	اختلاف انحراف استاندارد	با اختلاف ۹۵٪ سطح اطمینان
۳/۴۲۵	۰/۰۶۵	۱/۰۹۱	۳۰۳	۰/۲۷۶	-۰/۲۳	۰/۲۱۱	-۰/۶۴
		۱/۱۴۰	۲۴۹/۲۱	۰/۲۵۶	-۰/۲۳	۰/۲۰۲	-۰/۶۲

با توجه به این که نتیجه آزمون لون برای برابری واریانس ها معنی دار نیست، فرض صفر تأیید و فرض تحقیق رد می شود، لذا می توان گفت که سلامت محیط دو نوع دبیرستان مورد مطالعه تفاوت معنی دار با هم ندارد؛ میانگین ها نیز موید این نکته هستند.

فرضیه شماره ۶: بین نظارت مدیران بر کار دبیران و دانش آموزان در دبیرستان های دولتی و غیردولتی تفاوت وجود دارد.

جدول ۸. تفاوت نظارت مدیران در دو نوع دبیرستان مورد بررسی

نوع دبیرستان	تعداد پاسخگویان	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین خطای استاندارد
دولتی	۱۰۸	۴/۱۴۸	۱/۴۶	۰/۱۴۰
غیردولتی	۱۹۷	۴/۳۷۵	۱/۷۴۴	۰/۱۲۴

آزمون لون برای برابری واریانس ها		آزمون T-Test برای برابری میانگین ها					
آزمون f	سطح معناداری	آزمون t	درجه آزادی	سطح معنی داری	اختلاف میانگین	اختلاف انحراف استاندارد	با اختلاف ۹۵٪ سطح اطمینان
۸/۵۶۹	۰/۰۰۴	-۶/۲۱	۳۰۳	۰	-۱/۲۲	۰/۱۹	-۱/۶۱
							پایین
							بالا
							-۰/۸۳
							-۱/۵۹
							۰/۱۸
							-۱/۲۲
							۰
							۲۵۴/۱۲
							-۶/۵۳

چون t محاسبه شده برابر ۶/۵۳- از مقدار بحرانی آلفای ۰/۰۰۱ کمتر است، فرض صفر تأیید و فرض تحقیق رد می شود. لذا می توان نتیجه گرفت که نظارت دو نوع دبیرستان مورد مطالعه تفاوت معنی دار با هم ندارد. میانگین ها نیز این نتیجه گیری را تأیید می کند.

فرضیه ۷. بین ویژگی های مدیران دبیرستان های دولتی و غیردولتی تفاوت دارد.

جدول ۹. ویژگی های مدیران دبیرستان های مورد بررسی

نوع دبیرستان	تعداد پاسخگویان	میانگین	انحراف استاندارد	میانگین خطای استاندارد
دولتی	۱۰۸	۳/۵۱۸	۱/۵۱	۰/۱۴۵
غیردولتی	۱۹۷	۳/۸۴۲	۱/۴۳	۰/۱۰۲

آزمون لون برای برابری واریانس ها		آزمون T-Test برای برابری میانگین ها							
نظارت	با فرض برابری واریانس ها	آزمون f	سطح معناداری	آزمون t	درجه آزادی	سطح معنی داری	اختلاف میانگین	اختلاف انحراف استاندارد	با اختلاف ۹۵٪ سطح اطمینان
نظارت بهتر	با فرض برابری واریانس ها	۱/۵۲	۰/۲۱۸	-۱/۸۴	۳۰۳	۰/۶۶	-۰/۳۲	۰/۱۷	۰/۶۶
نظارت بدتر	با فرض عدم برابری واریانس ها	۱/۵۲	۰/۲۱۸	-۱/۸۴	۳۰۳	۰/۶۶	-۰/۳۲	۰/۱۷	۰/۶۶
نظارت بهتر	با فرض عدم برابری واریانس ها	۱/۵۲	۰/۲۱۸	-۱/۸۴	۳۰۳	۰/۶۶	-۰/۳۲	۰/۱۷	۰/۶۶
نظارت بدتر	با فرض عدم برابری واریانس ها	۱/۵۲	۰/۲۱۸	-۱/۸۴	۳۰۳	۰/۶۶	-۰/۳۲	۰/۱۷	۰/۶۶

نظر به این که t محاسبه شده برابر $۱/۸۲$ - از مقدار بحرانی آلفای $۰/۰۰۵$ کوچک تر است، فرض صفر تأیید و فرض تحقیق رد می شود. از این رو، می توان گفت که بین ویژگی های مدیران دبیرستان های دولتی و غیردولتی تفاوت معنی دار وجود ندارد. میانگین های جدول شماره ۹ نیز مؤید همین نکته است.

بحث و نتیجه گیری

در این بررسی مشخص شد که ترغیب دانش آموزان به مطالعه بیشتر بدان منظور که در رقابت های علمی درخشش زیادتری داشته باشند، از ویژگی های برجسته مدیریت دبیرستان های غیردولتی دخترانه محسوب می شود. لذا، اگر التفات کلی مدارس غیردولتی را به کیفیت تدریس و یادگیری معادل این یافته بدانیم، یافته های گیورگیو و برونلو (۲۰۰۸) در

ایالات متحده آمریکا و ایتالیا، یک بررسی فاقد امضا^۱ (۲۰۰۸) در ایالات متحده آمریکا، تحقیق مقایسه ای درانکرز^۲ (۲۰۰۸) در ۲۲ کشور جهان، و تحقیق دیوبلتون (۲۰۰۹) در جورجیای آمریکا با این نتیجه گیری همخوانی دارد، حال آن که بخش دوم بررسی گیورگیو و برونلو، تحقیق هویی جین و دانلدبی. روبین^۳ (۲۰۰۹) در نیویورک، و مطالعه پاتریک جی مک ایوان^۴ (۲۰۰۰) در شیلی نشان می دهد که عکس این حکم صادق است؛ اگرچه تحقیق ویلیام استیوارت^۵ (۲۰۰۹) که در انگلیس انجام شده توفیق دانش آموزان مدارس خصوصی را در آزمون Ks² و موفقیت دانش آموزان مدارس دولتی را در آزمون 11-plus بهتر می داند. در عین حال دیگر تحقیق مک ایوان (۲۰۰۰) در آمریکا، بررسی کلمن و همکاران (۱۹۸۲)، تحقیق شانون اس. تیلور^۶ (۲۰۰۵) در تنسی ایالات متحده آمریکا، و تحقیقات انجام شده در ایران توسط رفعت جاه (۱۳۷۶)، نوراللهی (۱۳۷۷)، و خانقاهی (۱۳۷۶) نیز به همین نکته اشاره دارند. دومین یافته پژوهش حاضر استفاده بهتر و بیشتر دبیرستان های غیردولتی دخترانه از ابزار و تجهیزات آموزشی و کمک آموزشی در مقایسه با مدارس دولتی است. بررسی های شانون اس. تیلور (۲۰۰۵)، کلمن و همکاران و تحقیق نوراللهی به همین نتیجه گیری رسیده، حال آن که مورین دونی^۷ (۲۰۰۹) حجم یا ظرفیت کلاس ها اعم از مدارس دولتی یا غیردولتی، کلمن و همکاران کلاس های کوچک تر و الزام شاگردان مدارس غیردولتی به کارهای جانبی و تکالیف متنوع، رفعت جاه امکانات آموزشی مدارس غیردولتی، و حیدری چروده (۱۳۸۵) نسبت شاگرد به معلم را در مدیریت کارآمد مدارس غیردولتی مؤثر می دانند.

برجسته بودن نقش نظارتی مدارس از جمله نکاتی است که والدین مورد مطالعه به عنوان مدیریت موفق از آن یاد کرده اند. تحقیق کلمن و همکاران و پژوهش نوراللهی نیز بر همین نکته دلالت دارد؛ در حالی که به موجب یکی از یافته های سیدرضی مقدس (۱۳۷۳) نظم و ترتیب شخصی دانش آموزان بیش از مدیریت مدارس جنبه نظارتی یا در واقع خود نظارتی

1. Anonymous
2. Japp Dronkers
3. Hui Jin and Donald B. Rubin
4. Patrick J. McEwan

5. W. Stewart
6. Shanon S. Taylor
7. Maureen Dawney

دارد. تصادفاً در بررسی حاضر و پیشینه های مورد مطالعه بین دو گروه مدرسه از این نظر تفاوتی به دست نیامده است.

والدین مورد مطالعه کیفیت اداره مدرسه یا در واقع مدیریت مدرسه را یکی از عوامل مؤثر در توفیق دبیرستان های غیردولتی دخترانه می دانند. از مجموع پیشینه های مورد بررسی تنها یافته های بوربور (۱۳۸۵) و حیدری چروده (۱۳۸۵) با این یافته همخوانی دارد.

روابط انسانی از دیگر مولفه هایی است که والدین مورد بررسی به عنوان یکی از محسنات اداره دبیرستان های غیردولتی دخترانه مشخص کرده اند. انحصاراً یافته های گیدنز (ترجمه، ۱۳۷۳)، نوغانی (۱۳۷۵) و خانقاهی (۱۳۷۶) مؤید این نکته است، در صورتی که در سایر پیشینه های مورد مطالعه به این نکته اشاره نشده است.

سلامت محیط را والدین مورد مطالعه در کلیه مدارس برای دانش آموزان سودمند و ضروری می دانند. این دیدگاه با یافته های یک محقق فاقد امضا (۲۰۰۸)، کلمن و همکاران (۱۹۸۲)، گیدنز (بی تا) هویی جین و روبین (۲۰۰۹)، جاپ درانکرز (۲۰۰۸)، و رفعت جاه (۱۳۷۶) همخوانی دارد. با این حال، در تحقیق حاضر بین دبیرستان های دولتی و غیردولتی دخترانه از لحاظ سلامت محیط تفاوت معنی دار به دست نیامد.

و بالاخره باید به این نکته اشاره کرد که والدین مورد مطالعه ویژگی های مدیران دبیرستان های دولتی و غیردولتی دخترانه را در هر دو نوع دبیرستان حائز اهمیت می دانند، اما با نظرسنجی از آنان مشخص شد که این نکته را در دو نوع مدرسه متفاوت نمی دانند. نتایج بررسی های بوربور (۱۳۷۵) و مقدس (۱۳۷۳) نیز با این یافته همخوانی دارد.

منابع

- قرآن کریم

- نهج الفصاحه، مترجم و فراهم آورنده: ابوالقاسم پاینده (۱۳۶۴)، سازمان انتشارات جاویدان، چاپ نوزدهم.

- نهج البلاغه، ترجمه و شرح از سیدعلی نقی فیض الاسلام، چاپ مکرر.

- اندیشمندان تعلیم و تربیت، جلد اول (۱۹۹۴، ترجمه، ۱۳۷۹)، دانشگاه تربیت معلم تهران.
- بوربور، عطیه. (۱۳۸۵). مقایسه دبیرستان های دولتی و غیردولتی منطقه ۳ تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- حاضری، علی محمد. (۱۳۷۳). مدارس غیردولتی و تحرک اجتماعی، رساله دکتری، دانشگاه تربیت معلم.
- حیدری چروده، مجید. (۱۳۸۵). بررسی تطبیقی عملکرد تحصیلی دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی در مدارس غیردولتی و دولتی مشهد، به سفارش اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی.
- خانقاهی، فاطمه. (۱۳۷۶). آموزش و پرورش در ایران، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- رفعت جاه، مریم. (۱۳۷۶). بررسی عوامل مؤثر در عملکرد تحصیلی دانش آموزان مدارس غیردولتی، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- رفیع پور، فرامرز. (۱۳۷۷). توسعه و تضاد، شرکت سهامی انتشار.
- شفیلد، هری (بی تا)، کلیات فلسفه آموزش و پرورش، ترجمه غلامعلی سرمد (۱۳۷۵)، تهران: نشر قطره.
- علاقه بند، علی. (۱۳۷۴). مبانی نظری و اصول مدیریت آموزشی، تهران: انتشارات بعثت.
- فیوضات، یحیی. (۱۳۷۶). مبانی برنامه ریزی آموزشی، تهران، نشر ویرایش.
- گیدنز، آنتونی. (بی تا). جامعه شناسی، ترجمه منوچهر صبوری (۱۳۷۳)، تهران، نشر نی.
- مقدس، سیدرضی. (۱۳۷۳). بررسی و مقایسه برخی از ویژگی های مدارس غیردولتی با مدارس دولتی دوره متوسطه اهواز، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- نوراللهی، نوربخش. (۱۳۷۷). بررسی نظر اولیا و مربیان در مورد وضعیت آموزش و پرورش مدارس غیردولتی شهر ایلام.
- نوغانی دخت بهمنی، محسن. (۱۳۷۵). قشربندی اجتماعی در مدارس دولتی و غیردولتی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.

- Anonymous (2008).Public School or Private? It's the Obama's Decision, Rosenet.
- Applebome,Peter(2009).Rancor Where Private-School Parents Make Public-School Decisions,Rosenet.
- Belton,Dave(2009).Will Public Schools Suffer Under Vouchers? Rosenet.
- Coleman et.al(1982).Public and Private Schools in the U.S.A., Rosenet.
- Closson, Don(2007).Educational Opportunities, Rosenet.
- Downey, Maureen(2009).Private Schools not Inherently Better, Rosenet.
- Dronkers, Jaap(2008).Differences in Scholastic Achievement of Public, Private, Government-Dependent, and Private Independent Schools, Educational Policy, vol. 22, No.4,541-577.
- Giorgio Brunello and Lurenzo Rocco(2008).Educational Standards in Private and Public schools, Rosenet.
- Jenks, Christopher(1993). Cultural Reproduction, London, Routledge.
- Jin Hui and Donald B. Rubin (2009).Public Schools Versus Private Schools, Journal of Educational and Behavioral Statistics, vol.34, No.1, 24-45.
- McEwan, J.Patrick(2000).the Potential Impact of Large-Scale Voucher Programs, Review of Educational Research, vol.70,No.2,103-149.
- Stewart, William (2009).State pupils do better in Ks² tests but lose the 11-plus race, Rosenet.
- Taylor,S.Shanon(2005).Special Education and Private Schools , Remedial and Special Education, vol.26, No.5,281-296.